

UTLENDINGSNEMNDA
UNE

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse
20/2763

Vår referanse
20/00299-3

Dato
17.09.2020

Ad høring - anerkjennelse av ekteskap inngått med mindreårige etter utenlandsk rett mv.

Utlendingsnemnda (UNE) viser til departementets brev 23.06.2020 med vedlagt høringsnotat mv.

Høringsforslaget gjelder endringer i ekteskapsloven, men det har relevans for UNE.

Nedenfor følger UNEs kommentarer til høringsforslaget (sidehenvisningene er til høringsnotatet).

Nedre aldersgrense for å anerkjenne ekteskap – forslag (s. 21 siste avsnitt mv):

«Det andre unntaket er at fylkesmannen også kan anerkjenne ekteskap inngått med mindreårige hvis sterke grunner taler for det. Vi har vurdert om det skal lovfestes at ekteskapet bare kan anerkjennes hvis begge partene har fylt 16 år på tidspunktet for anerkjennelsen, og ønsker høringsinstansenes syn på dette. Hensyn for og mot lovfesting er drøftet i punkt 5.3.5. Se punkt 7 om hvem som må begjære at fylkesmannen skal behandle spørsmålet. [...]»

UNE er ikke i befatning med saker der det er aktuelt å vurdere anerkjennelse av ekteskap når én eller begge parter er under 16 år på tidspunktet for anerkjennelse. Reglene for familieinnvandring fastsetter et krav om at begge parter er over 18 år for å få oppholdstillatelse som ektefeller, jf. utlendingsloven § 40 annet ledd. Det vil dermed ikke være avgjørende for betydning for UNEs saksbehandling om begge parter er over eller under 16 år på tidspunktet for anerkjennelse. Dette har heller ikke kommet på spissen i andre sakstyper i UNE, herunder søknader om beskyttelse.

Det er ikke naturlig for UNE å kommentere det rettspolitiske knyttet til eventuell anerkjennelse av ekteskap der én eller begge parter er under 16 år på tidspunktet for anerkjennelse, men vi peker på at en slik liberalisering/tillemping ikke synes å være sammenfallende med 18-årskravet for familieinnvandring, jf. utlendingsloven § 40 annet ledd, eller innstramming i ekteskapsloven (el.) § 1a, eller Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv GI/2016-13.

UTLENDINGSNEMNDA

Besøksadresse: Stenersgata 1 B/C
Postboks 2108 Vika 0125 Oslo

Tlf: 21 08 50 00
<http://www.une.no>

Org.nr: 9820 19095
Bank: 7694.05.02302

Unntak der det foreligger sterke grunner (s. 36 siste avsnitt og s. 37 første avsnitt):

«Departementet foreslår at ekteskap som er inngått i utlandet av parter uten tilknytning til Norge da en eller begge partene var under 18 år likevel kan anerkjennes hvis sterke grunner taler for det. Etter ordlyden er unntaket ment å være en snevert. Vi har vurdert om det skal lovfestes at ekteskapet bare kan anerkjennes hvis begge partene er over 16 år på tidspunktet for anerkjennelsen. Det vil si det tidspunktet spørsmålet om ekteskapet kan anerkjennes etter norsk rett kommer opp. Vi ønsker høringsinstansenes syn på dette. Minst én av partene må begjære slik anerkjennelse, se punkt 7.»

Vi viser i utgangspunktet til kommentarene ovenfor til nedre aldersgrense for å anerkjenne ekteskap.

Videre har vi ikke kjennskap til tilfeller der det er aktuelt å anerkjenne ekteskap etter begjæring fra kun én av partene (tredje punktum). Likevel mener vi det vil være svært viktig med en grundig utredning i slike tilfeller, for å avdekke mulig press og tvang. I tilfeller der begge parter befinner seg i riket kan en slik bestemmelse være hensiktsmessig. Mht. saker der én av partene befinner seg i utlandet vil sakene i utgangspunktet kunne være for dårlig opplyst. Dette er en generell bekymring i slike saker, men det fremstår som spesielt problematisk i eksemplet skissert i punkt 7 og ordlyden i ekteskapsloven § 18 c annet ledd bokstav a.

Se våre utdypende kommentarer om tvangstilfeller nedenfor.

Relevant momenter i vurderingen «særlige grunner» (s. 37 siste avsnitt og s. 38 første og andre avsnitt):

«Departementet vil i det følgende angi momenter som kan være relevante, men vil understreke at relevansen og betydningen vil variere fra sak til sak. Hvilke momenter som er relevante, avhenger av om partene er under eller over 18 år ved tidspunktet for anerkjennelsen.

Dette er ikke en uttømmende beskrivelse, og den videre utviklingen bør overlates til praksis. Departementet tar gjerne imot høringsinstansenes innspill på eventuelle typetilfeller/situasjoner som bør omfattes av unntaket. I den forbindelse ber departementet også om høringsinnspill på om det er enkelte momenter som bør ha avgjørende betydning eller større vekt enn andre.»

Barn på tidspunktet for anerkjennelsen – under 16 år.

Se kommentarene ovenfor.

Mindreårige på tidspunktet for anerkjennelsen – mellom 16 og 18 år

Se kommentarene ovenfor.

Voksne på tidspunktet for anerkjennelsen – over 18 år

Kommentarer om press- og tvangstilfeller

Som forklart ovenfor har UNE i all hovedsak befatning med saker der begge parter har fylt 18 år. Dette følger av utlendingsloven § 40 annet ledd.

Vi knytter først noen kommentarer til det generelle unntaket i lovforslaget § 18 c annet ledd bokstav a.

Under høringsnotatet punkt 5.3.5 *Voksne på tidspunktet for anerkjennelse* forklarer departementet at voksne parter som inngikk ekteskap da en av dem var mellom 16 og 18 år, i all hovedsak vil kunne få sitt

ekteskap anerkjent. I slike tilfeller mener vi det vil være svært viktig at fylkesmannen eller annen relevant myndighet gjør grundige utredninger av mulig tvang under «kan-skjønnet» i den foreslåtte bestemmelsen. Det er viktig at bestemmelsen ikke gir rom for en lempeligere vurdering og utredning av mulig tvang enn det utlendingsforvaltningen i dag gjør i slike saker.

Dersom fylkesmannen ikke gjør en tilstrekkelig bred og grundig vurdering av mulig tvang i disse tilfellene, kan det vanskeliggjøre utlendingsforvaltningens etterfølgende vurdering av om tillatelse kan nektes etter utlendingsloven § 51 annet ledd. Staten ved UNE ble ved Borgarting lagmannsretts rettskraftige dom 26.03.2020 ([LB-2019-022262](#)) frifunnet i en sak som (blant annet) gjaldt 24-årskravet for familieinnvandring som ektefeller, jf. utlendingsloven § 41a. I denne saken hadde Fylkesmannen i Oslo og Akershus anerkjent ekteskapet mellom partene og samtidig bemerket at det ikke var noe som tydet på at ekteskapet var inngått mot en av partenes vilje, til tross for at den ene parten var under 18 år. UNE på sin side kom til at det ikke var åpenbart at ekteskapet var frivillig.

Selv om utlendingsforvaltningen skal vurdere om det anerkjente ekteskapet skal danne grunnlag for familieinnvandring, kan det være problematisk om henholdsvis fylkesmannen og utlendingsforvaltningen utreder saken i ulik grad og vurderer spørsmålet om tvang ulikt. Mer om dette nedenfor.

Kommentarer om vekting av momenter i unntaket «særlig grunner»

Vi knytter noen kommentarer til vektingen av relevante momenter i vurderingen av «særlige grunner».

Vi slutter oss til departementets vurdering om at det må gjøres en avveining mellom partenes interesse i å få ekteskapet anerkjent/utøve et familieliv som ektefeller i Norge og statenes forpliktelser om ikke å anerkjenne ekteskapet. Vi viser følgende oppsummering fra departementet:

«På den ene siden står hensynet om å signalisere at Norge ikke aksepterer ekteskap mellom mindreårige og hensynet til å beskytte parter mot å være juridisk bundet etter norsk rett til et ekteskap som de ikke var modne nok til å forstå rekkevidden av eller som de ble tvunget inn i. På den andre siden står hensynet til å forhindre at manglende anerkjennelse får svært urimelige konsekvenser for partenes mulighet til å utøve sitt privat- og familieliv.»

Signaleffekt

Slik vi ser det er det enkelte betenkeligheter med at «signaleffekt» skal være et viktig hensyn i slike saker, særlig der hvor ingen av partene hadde en tilknytning til riket og det er snakk om anvendelse av fremmed rett. Det virker spesielt problematisk å vektlegge dette hensynet i en konkret proporsjonalitetsvurdering eller såkalt vurdering av rimelig balanse («fair balance») etter EMK art. 8.

Vi tolker forslaget til el. § 18 c som en lovfesting av tidligere ulovfestet praksis i vurderingen av om ekteskap åpenbart strider med norsk rettsfølelse (ordre public), se el. § 18 a første ledd (nåværende lovtekst). Ordre public-forbeholdet er en skranke for anvendelse av fremmed rett. Det er resultatet av den konkrete anvendelsen som skal vurderes, og ikke den fremmede regelen i seg selv (se [Rt-2009-1537](#) - «Bokhandlerdommen»). Utgangspunktet i internasjonal privatrett er at det er en svært høy terskel for ikke å anerkjenne ekteskap som er gyldig inngått i vigselslandet. Samtidig har vi ordre public-forbeholdet som en sikkerhetsventil for å forhindre uakseptable resultater, der anvendelsen av utenlandsk rett vil krenke fundamentale prinsipper i den norske rettsfølelsen.

Ved den konkrete vurderingen av særlige grunner eller i den konkrete proporsjonalitetsvurderingen, mener vi derfor det bør være av begrenset betydning om en nektelse sender et signal om at fremmed rett er

uakseptabel. Dette utgangspunktet gjelder, som forklart over, kun i de tilfeller der ingen av partene hadde en tilknytning til riket på vigselstidspunktet.

Tilknytning til riket

Vi er enig i departementets vurdering om at det skal være en lavere terskel for å anerkjenne ekteskap der ingen av partene hadde en tilknytning til riket på vigselstidspunktet, sammenlignet med de tilfeller der én av partene hadde en tilknytning til riket.

Alder på vigselstidspunktet

Alder på vigselstidspunktet bør etter vårt syn veie særlig tungt og brukes som et utgangspunkt for vurderingen. Dette vil være en videreføring av dagens praksis på vurderingen av om ekteskap åpenbart strider mot norsk rettsfølelse (ordre public). Andre momenter som alder på anerkjennelsestidspunkt, aldersforskjell, felles barn, ekteskapets/samlivets varighet og om vedtaket vil medføre varig splittelse kan være relevante momenter i vurderingen av «særlige grunner».

Felles barn

At partene har felles barn bør ikke tillegges avgjørende betydning på generell basis. Vi er usikre på om dette bør begrunnes med at et slikt automatisk unntak kan medføre en økt risiko for at barnet selv presses inn i ufrivillige svangerskap. Dette har en side til vår kommentar ovenfor om signaleffekt. I saker der ingen av partene hadde tilknytning til riket, bør man være tilbakeholden med å tillegge norsk praksis på anerkjennelse av utenlandske ekteskap for stor preventiv effekt. UNE er tvilende til at en mulig preventiv effekt i saker hvor ingen av partene har tilknytning til Norge, er en legitim begrunnelse for å nekte anerkjennelse til parter med felles barn. Dette stiller seg annerledes dere en eller begge parter har en tilknytning til riket.

Der ekteskapet og svangerskapet har funnet sted før barnet fylte 16 år, bør det heller gjøres en grundig vurdering av om ekteskapet er inngått ved tvang. De gjentatte overgrepene med et barn under 16 år (ekteskapet og påtvungen seksuell aktivitet) bør være tungtveiende.

Ellers kan departementet med fordel ytterligere utrede spørsmålet om press – og tvangsekteskap og ekteskap med barn under 16 år bør anses som vernet etter EMK art. 8. første alternativ. Dersom felles barn utløser vern, vil vedtaksmyndigheten alltid måtte utrede om fraværet av anerkjennelse vil medføre en varig splittelse.

Ekteskapets varighet

Videre setter vi spørsmålstegn ved om samliv og ekteskapets varighet før fylte 16 år bør tillegges betydelig vekt. For det første bør ikke samliv med et barn uten tilstrekkelig samtykkekompetanse medregnes i vurderingen av om ekteskapet har vært langvarig. For det andre vil en slik vektlegging kunne ha utilsiktede konsekvenser ved at ekteskapet da vil ha lengre varighet desto yngre den ene parten var på vigselstidspunktet. Som eksempel nevner vi et tilfelle der en av partene var 12 år på vigselstidspunktet, og da han eller hun fylte 18 år (aldersgrense for søknader om familieinnvandring) hadde de allerede vært gift i 6 år. Til sammenligning vil en på 15 og et halvt år etter en slik tilnærming ha betraktelig kortere samliv.

Ad momenter i Justis- og beredskapsdepartementets instruks i rundskriv GI-13/2016

Vi ser at noen av de sammen momentene som Justis- og beredskapsdepartementet har satt opp i instruksjonen GI-13/2016 for anvendelsen av ordre public-normen i saker om familieinnvandring, også vil være relevante

ved vurderingen av om det foreligger spesielle grunner; som partenes alder på søknadstidspunktet og tiden som har gått siden inngåelsen av ekteskapet, jf. høringsbrevet side 37. flg. Vurderingen har i UNE vært helhetlig og konkret, og det er vanskelig å oppstille momenter som bør ha avgjørende betydning.

Konsekvensene av anerkjennelse/ikke anerkjennelse i utlendingssaker

Avslutningsvis ønsker vi å fremheve viktigheten av at det i mange tilfeller vil være utlendingsforvaltningen som sitter på den endelige vurderingen av om parter skal få oppholdstillatelse i familieinnvandring i Norge. Med andre ord bør det gjøres tydelig at en nektelse av anerkjennelse fra fylkesmannen ikke nødvendigvis medfører et avslag på søknader om familieinnvandring, for eksempel dersom utlendingsforvaltningen finner at det foreligger sterke menneskelige hensyn som taler for at det gis oppholdstillatelse. Dette gjelder også den andre veien, ved at en anerkjennelse fra fylkesmannen ikke utløser et krav på familieinnvandring.

Saksbehandlingen hos fylkesmannen og samhandling hos andre – s. 43 tredje avsnitt

«Selv om ekteskapet blir anerkjent av fylkesmannen, må den enkelte myndighet fortsatt gjøre selvstendige vurderinger av de rettslige spørsmålene som oppstår i forbindelse med saken som de har til behandling. UDI må for eksempel ved søknader om familiegjengenforening vurdere om søknaden skal avslås dersom det er sannsynlig at ekteskapet er inngått mot en av partenes vilje, jf. utlendingsloven § 51 andre ledd (tvangsekteskap). Tvang har også betydning for om et ekteskap skal anerkjennes. Departementet ønsker innspill fra høringsinstansene om hvilke problemstillinger som kan oppstå når samme tema skal vurderes av ulike instanser, og forslag til løsninger på disse.»

UNE støtter departementets vurdering om at mulig tvang bør være et moment i vurderingen av anerkjennelse, men mener det er betydelige utfordringer knyttet til at ulike myndigheter skal vurdere spørsmålet om tvang. Et typetilfelle kan være at fylkesmannen anerkjenner ekteskapet, uten å gjøre en tilstrekkelig grundig saksbehandling av spørsmålet om tvang. Det fremstår som uheldig at to myndigheter skal vurdere om ekteskapet er inngått mot en av partenes vilje. Vi viser igjen til lagmannsrettsdommen i [LB-19-022262](#).

Som et generelt utgangspunkt mener vi at ekteskap inngått med barn under 16 år er å anse som tvangsekteskap, all den tid barn under 16 år ikke har tilstrekkelig samtykkekompetanse. UNEs syn er at det derfor, i alle slike saker, bør kreves mer omfattende undersøkelser enn innhenting av skriftlig samtykke. Alle parter bør intervjues, for å kartlegge om det var et tvangsekteskap og eventuelt om begge parter i dag ønsker å anses som ektefeller/utøve et familieliv.

Det er derfor ønskelig at departementet i større grad utreder om fylkesmennene i dag har tilstrekkelig ressurser, erfaring og kompetanse til å gjøre gode vurderinger av om ekteskapet er inngått ved tvang.

Utlendingsforvaltningen sitter på lang og omfattende erfaring med slike saker. Dette er en helt spesiell portefølje som krever god fenomenforståelse. Det er ikke gitt at et intervju alene vil være tilstrekkelig for å avdekke tvang. Utlendingsforvaltningen sitter også på oversikt og kjennskap til familieforgreninger, samt har utstrakt kontakt med politiet og kompetanseteamet i slike saker.

Utlendingsforvaltningen har også erfart at personer utsatt for tvang har tatt kontakt med utlendingsforvaltningen og politiet (utlendingsseksjonen) for å få hjelp.

Videre er utlendingsforvaltningen nærmest til å avdekke motstrid mellom opplysninger gitt i forskjellige utlendingssaker, f.eks. i referansepersonens utlendingssak og intervju med parten som befinner seg i utlandet.

På denne bakgrunn bør det vurderes lov- eller forskriftsfesting av at andre myndigheter ikke er bundet av fylkesmannens vurdering av det som faller utenfor ekteskapsloven § 18 mv, med en særlig henvisning til bestemmelsen om tvang, jf. utlendingsloven § 51 annet ledd.

Alternativt bør det gjøres klart at en anerkjennelse ikke automatisk gir rett til familieinnvandring, med særlig henvisning til utl. § 51.

Et annet alternativ kan være at fylkesmannen ikke aktivt bør ta stilling til at det «ikke er et tvangsekteskap», men kan slå fast at det mest sannsynlig er tvang og i slike tilfeller kan nekte anerkjennelse.

Avslutningsvis viser vi til at «tvang», slik departementet forklarer i notatet, bare synes å være ett av flere momenter for fylkesmannen. For utlendingsforvaltningen kan derimot «tvang» være det sentrale vurderingstemaet.

S. 43 tredje siste avsnitt

«Av denne grunn vurderer departementet å innføre en forskriftshjemmel om at departementet i forskrift kan gi regler om fylkesmannens oppgaver, saksbehandling, samhandling med andre organer og taushetsplikt. Departementet ønsker høringsinstansenes syn på om det er behov for en slik forskriftshjemmel, og hva det kan være behov for å regulere.»

I lys av kommentarene på de foregående punktene, mener vi at det er behov for å forskriftsfeste et krav om intervju av begge parter. For saker som bygger på en søknad om familieinnvandring kan departementet også vurdere å forskriftsfeste at UDI initierer intervjuer via utenriksstasjonene eller lokalt politidistrikt som har egnede verktøy for intervjuene.

Videre ser vi et behov for en hjemmel for fylkesmannen til å innhente utlendingssaken uten samtykke fra partene og uten hinder av taushetsplikten. Tilsvarende bør utlendingsforvaltningen ha adgang til å innhente opplysninger fra saken hos fylkesmannen uten hinder av taushetsplikten. En slik hjemmel vil gjøre arbeidet med å avdekke tvang enklere.

Forholdet til EØS-retten: Restriksjoner på retten til fri bevegelighet - kravet til forholdsmessighet (s.47 nest siste avsnitt)

«Departementet ser at det kan være vanskelig å vurdere i hvilke situasjoner personer etter EØS-retten må få sitt ekteskap anerkjent. Vi ønsker høringsinstansenes erfaringer og synspunkter på disse spørsmålene.»

UNE har hittil hatt liten erfaring med EØS-saker der en eller begge parter har inngått ekteskap som mindreårige, men vi har hatt noen saker der ekteskapet er vurdert å være inngått under tvang. Slike saker avgjøres for alle praktiske formål på samme måte som en sak vurdert etter nasjonale regler. Vi kan ikke se at det er noen gode grunner for å vurdere slike saker på en mer lempelig måte på grunn av hensynet til fri bevegelighet. Tvang er tvang, og et barn er et barn uavhengig av opprinnelse.

Vi forstår det slik at de hensynene som taler mot å gi opphold anses å være en integrert del av EØS-reglene, se departementets egne henvisninger til bla EU-eget arbeid mot barneekteskap, slik at de ikke står i motsetning til EØS-reglene. Se også EU-Kommisjonen kommentaruttalelse til direktiv 2004/38 (Com 313/2009, side 4 og Kommisjonens håndbok for veiledning i saker som gjelder omgåelsesekteskap, SWD

(2014) 284, side 12 flg. Uttalelsene tilsier at statene i slike saker har en viss skjønnsmargin og kan trekke inn nasjonale vurderinger.

Vi er enig i departementets vurdering om at det både følger et legitimt formål og at det er et proporsjonalt tiltak etter EØS-retten å sette en aldersgrense, med visse unntak i særlige tilfeller.

Høringsnotatet synes i denne sammenheng å overvurdere betydningen av om en sak gjelder en EØS-borger eller ikke, og vi mener det kan gi signaler om at slike ekteskap lettere kan bli godkjent. Som det fremkommer ser ikke vi gode grunner til dette. Saker om tvang og barneekteskap vurderes i så måte ikke å være i kjernen av det EØS-avtalen gjelder med hensyn til fri bevegelighet.

Vi er enig i forslaget til selve lovteksten som ikke skiller her. En særlig regel for EØS-tilfellene vil som det er nevnt kunne gi svakere vern for allerede sårbare personer, og det er tvilsomt om en slik lempeligere vurdering i en EØS-sak faktisk er et krav etter EØS-retten.

Vi viser også til andre tilfeller der EØS-reglene etter regelverket skal vurderes likt, bl.a. forholdsmessighetsvurderingen i utvisningssaker og begrepet mishandling i saker der dette er anført. Det er for UNE ingen grunn til at tvangssaker skal vurderes særlig ulikt fra tredjelandssakene.

Avslutningsvis viser vi for ordens skyld til at for å få oppholdskort som tredjelandsborger må vedkommende dokumentere ekteskap med EØS-borgeren. Ulike situasjoner med EØS-borgere:

- EØS-borgere som er gift med annen EØS-borger, og vedkommende EØS-land de er gift i tillater ekteskap for personer under 18 år
- EØS-borger som er gift med tredjelandsborger som har opphold i EØS-landet til EØS-borgeren og som kommer til Norge for å bo her.
- EØS-borger bosatt i Norge som gifter seg med tredjelandsborger mens vedkommende EØS-borger er bosatt i Norge.

Side 44 følgende:

«Forholdet til EØS-retten oppstår i saker hvor en EØS-borger har inngått et ekteskap etter et EØS-lands rett med en mindreårig, eller hvor parter har fått et ekteskap anerkjent i et EØS-land selv om en eller begge parter var mindreårig da de giftet seg.»

Det virker uklart hvorfor departementet her avgrenser EØS-relevansen til saker som gjelder EØS-borgere som har inngått et ekteskap etter et EØS-land rett eller er godkjent etter et EØS-lands rett. Etter UNEs forståelse kommer spørsmålet også inn der en EØS-borger gifter seg med en mindreårig i f.eks. felles opprinnelsesland og så søker opphold i Norge for både seg selv og ektefellen. Referansen har da ikke en tilknytning til Norge, men fått tilknytning til Europa gjennom statsborgerskap i et EØS-land. Vi mener forholdet til EØS-retten kan oppstå i noen flere tilfeller enn departementet viser til, men som det fremkommer mener vi at dette ikke har noe å si for disse sakene.

Ut fra det som er sagt på side 47 i høringsnotatet virker det som at Fylkesmannen må gjøre egne EØS-vurderinger i slike saker. Det forutsettes også at en EØS-stat allerede har godkjent ekteskapet, noe som ikke nødvendigvis vil være tilfeller i en EØS-sak (se ovenfor). Vi vil også for vurderingen hos Fylkesmannen advare mot at EØS-relevansen overdrives.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Utover det som fremgår av våre kommentarer ellers viser vi til følgende som særlig viktig (oppsummert):

- Høringsforslaget vil ikke nødvendigvis «lette» på utlendingsforvaltningens saksbehandling. Vi må ta stilling til: tvang (utl. § 51), utl. § 49, og EMK art 8.
- Særlig vurderingen etter EMK art. 8 gjør at vi ikke umiddelbart ser hvordan det skal bli slutt på «skjønsmessige helhetsvurderinger». Det fremstår som nærliggende at det i flere saker vil være aktuelt å innvilge tillatelse til tross for at ekteskapet ikke anerkjennes. Det er mulig slike typetilfeller vil øke i omfang, ettersom anerkjennelsesvurderingen blir skjerpet.
- Forslaget vil kreve mye av fylkesmannen både administrativt og økonomisk – som en følge av grundigere saksbehandling og utredning.
- Det er et spørsmål om forslaget vil resultere i et økt behov for intervjuer - både i anerkjennessaken/hos fylkesmannen og i utlendingssaken. Dersom utlendingsforvaltningen i større grad må vurdere tvang i barneekteskapsaker vil det også medføre en økning i nemndmøter.

Ellers vil de foreslåtte endringene kunne gi behov for justeringer i UNEs internregelverk mv.

Ikraftsetting og overgangsregler

De nye bestemmelsene bør gjelde/ha virkning for søknader etter at loven trer i kraft.

Øvrige kommentarer som ikke naturlig faller inn under det ovenstående

Ønsket presisering av ekteskapsloven § 18 a

Departementet foreslår å videreføre ekteskapsloven § 18 a første ledd. I lovteksten heter det: *«Et ekteskap som er inngått i utlandet, anerkjennes her i riket dersom ekteskapet er gyldig inngått i vigselslandet.»*

I forarbeidene til nåværende ekteskapslov og i inneværende høringsnotat forklarer departementet (s. 11) at:

«Ekteskapsloven § 18a regulerer hvilke utenlandske ekteskap som kan anerkjennes i norsk rett. Hovedregelen i norsk internasjonal privatrett er at et ekteskap som er inngått i utlandet anerkjennes i Norge dersom det er formelt gyldig inngått etter vigselslandets rett, jf. første ledd. Bestemmelsen trådte i kraft 1. juni 2007 og var en kodifisering av det som tidligere fulgte av ulovfestet internasjonal privatrett, se Ot.prp. nr. 100 (2005-2006). Dette er også hovedregelen etter andre lands rett.»

I UNE opplever vi at det knytter seg noe usikkerhet til om ekteskap kan anses som ugyldige ved brudd på materielle ekteskapsvilkår. Det vil være ønskelig om departementet presiserer sin forståelse av utgangspunktetene i internasjonal privatrett på dette punktet. Det er heller ikke stadfestet om det som hovedregel er formell gyldighet som skal vurderes i dagens § 18 a første ledd.

Det er derfor ønskelig om departementet tydeliggjør hva som skal inngå i vurderingen av «gyldighet». Dersom departementet mener det er sikker rett at det kun kan fastslås ugyldighet ved brudd på formelle vilkår, kan dette med fordel presiseres i ny § 18 a.

Presisering i utlendingsloven § 51

Innledningsvis i høringsnotatet under «Utenomrettslige ekteskap – utredet i et annet løp», gjør departementet oppmerksom på at det er kjent med at utenomrettslige tvangsekteskap er mer utbredt enn

tidligere antatt. Selv om utlendingsloven § 51 faller inn under Justis- og beredskapsdepartementets (JDs) ansvarsområde, gjør vi uansett oppmerksom på § 51 annet ledd: «*Oppholdstillatelse etter bestemmelsene i kapittelet her kan nektes dersom referansepersonen etter forespørsel ikke samtykker i at søkeren gis tillatelse, eller dersom det er sannsynlig at ekteskapet er inngått mot en av partenes vilje.*»

For best å sikre at alle former for tvang fanges opp av forvaltningen under saksbehandlingen, mener vi det er ønskelig med departementets vurdering av om bestemmelsen bør få en tilføyelse som favner bredere en «ekteskap», inkludert utenomrettslige ekteskap og/eller andre ekteskapslignende forhold.

Departementets drøfting av EMK og fylkesmannens vurdering etter EMK

Det er ønskelig at departementet i større grad tydeliggjør skillet mellom statenes positive og negative forpliktelser, siden Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) art. 8 i særlige tilfeller pålegger statene en positiv plikt til å gi familieinnvandring.

Videre er det ønskelig at departementet tydeliggjør sitt syn på hvilke typetilfeller det mener kan medføre et brudd på EMK art. 8. Som departementet påpeker er det begrenset med praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) knyttet til barneekteskap og retten til familieliv. Det er behov for noen betraktninger om hvor langt statens forpliktelser og skjønnsmargin strekker seg, da det i tilfellene som høringsnotatet drøfter ofte vil være snakk om relativt inngripende vedtak.

Med hilsen

Sonja Engen Siewert
avdelingsdirektør

Saksbehandler: Trond Øystein Vetleseter

Dette brevet er godkjent elektronisk i Utlendingsnemnda og har derfor ingen signatur.